

FATUMER

Desembre 2016 | 3.5 € IVA Inclòs | REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL PI DEL BROI

MENTIDES, VERITATS I SILENCIS

Sembla que la societat i la família ens educa per a callar davant de qualsevol fet conflictiu que afecti a una col·lectivitat. No importa tant la veritat com la protecció de la imatge personal que pot quedar ressentida pel què diran, per les conseqüències que pot tenir en el futur, per no crear-se enemics. De manera que els protagonistes o els qui coneixen els fets causants del maldecap prefereixen callar abans de parlar públicament i posar sense por, la veritat

pel davant. Llavors comença a caure d'orella el: "m'han dit, ho saps?" que es propaga per tot arreu i es deforma segons els informants.

Ja tenim engegada la difamació o la mentida protegida pel silenci hipòcrita dels qui callen quan haurien de parlar sense embuts, en nom del bé comú de la societat.

SUMARI

EDITORIAL	1
FEM MEMÒRIA	
Els aprofitaments forestals als comuns del Pinell	3
LA NOSTRA TERRA	
Les noves varietats de l'ametller	6
El treball assalariat de la dona al Pinell	9
NOTÍCIES	
Alumnes de P-3 i de 1r	12
Retirada de les canonades de fibrociment	12
Famílies d'abans	13
Broy o Bray?	13
La comarca que més recicla: La Terra Alta	13
Festes de Nadal	14
COL-LABORACIONS	
Experiència a Austràlia	15
Entrevista sobre l'habitatge	16
Els nabius vermells	17
La Marató	18
INFORMACIÓ DEL REGISTRE CIVIL	19
EL TEMPS	19
ACTES DELS PLENS DE L'AJUNTAMENT	20
PASSATEMPS	23
INFORMACIÓ D'INTERÈS	24
SOLUCIÓ AL QUI ÉS QUI	24
COL-LABORADORS	25
PLANTES DEL TERME	27
MANUALITATS	27
CONTRAPORTADA	28

EDITA

ASSOCIACIÓ CULTURAL PI DEL BROI

www.fut-es/~acpibro
C/e: acpibro@fut.es
http://www.webfacil.tinet.org/acpibro
facebook // pi del broi

Totes les opinions, suggeriments i articles signat són responsabilitat dels seus autors. Lo Fatumer los publicarà sempre que siguin respectuosos amb les persones i institucions.

CONSELL DE REDACCIÓ

Selvi Alcon, Agustí Colell, Magda Ferré, Ramon Hernández, Antònia Serres i Laura Vallespi.

COL-LABORADORS

Àngel Altadill, Eleuteri Martínez, Assumpció Palau.

PORTADA

Els alumnes de l'escola César Martinell canten nades davant l'església.

FOTOGRAFIES

Antònia Serres

CONCEPCIÓ GRÀFICA I IMPRESSIÓ

optim.gr - Ascó

TIRADA

300 exemplars

SUSCRIPCIÓ ANUAL (4 números)

12€

DIPÒSIT LEGAL

T-1436-95

ISSN

2013-6552

AMB LA COL-LABORACIÓ DE:

Generalitat de Catalunya
**Departament
de la Presidència**

**CONSELL COMARCAL
DE LA TERRA ALTA**

**AJUNTAMENT DEL
PINELL DE BRAI**

Diputació Tarragona

**COMPROMÈS AMB
L'ÈTICA PERIODÍSTICA**
Consell de la Informació
de Catalunya

ELS APROFITAMENTS FORESTALS ALS COMUNS DEL PINELL

RAMON HERNÁNDEZ MARCH

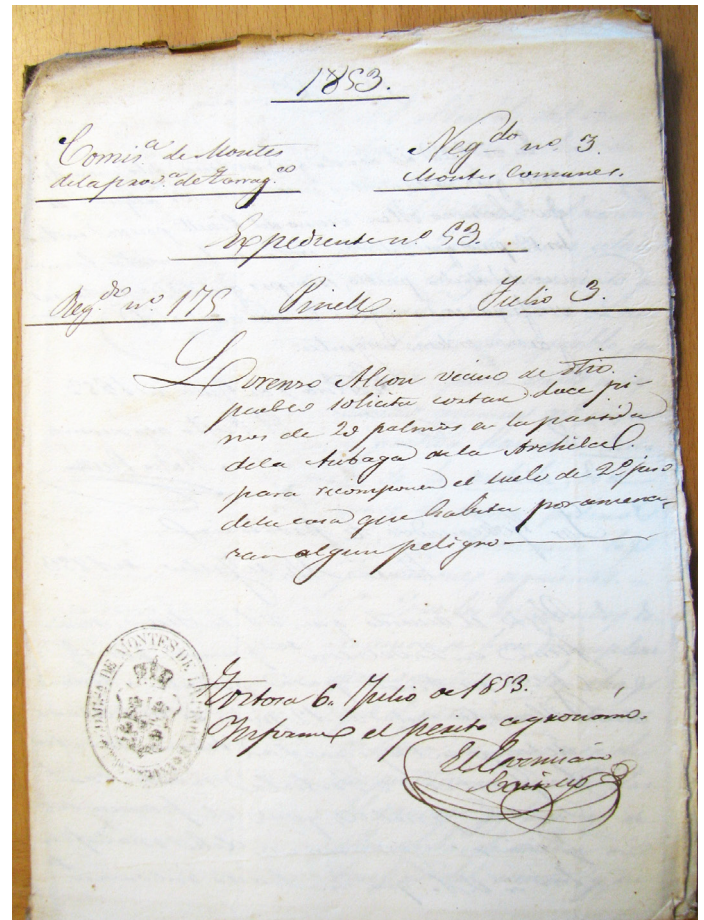
ELS APROFITAMENTS FORESTALS ALS COMUNS DEL PINELL
AL LLARG DE LA MEITAT DEL SEGLE XIX I PRINCIPIS DEL XX
(1a part)

El**E**ls boscos sempre han tingut un paper molt important en el desenvolupament socioeconòmic de la societat. Valer-se dels recursos forestals, ha estat una pràctica tradicional de temps immemorial. Als boscos comunals s'hi permetia fer llenya i carbó per escalfar-se i cuinar. Les cendres per a abonar el camps. Fusta per la fabricació de mobiliari, per a l'elaboració de bigues per a la construcció de cases i d'estris. Els aprofitaments dels fruits dels arbres, aigües, pastures, poder caçar, etc. Es tractava d'un ús per la comunitat i per a la seva subsistència, també com un recurs econòmic. És a partir de la meitat del segle XIX quan faré referències dels diferents aprofitaments que es feien al nostre poble i la importància que tenia el bosc tant per als veïns, l'ajuntament i l'estat. A la vegada, pel control i el manteniment per part de les autoritats per evitar incendis i usos abusius o fraudulents. En aquest temps, hi va haver una política especialment basada en el control dels boscos. Les atribucions en matèria forestal eren del Ministeri de Foment, concretament a la *Dirección General de Agricultura, Industria i Comercio*. En un primer moment la màxima autoritat forestal recaigué sobre els governadors civils. Després es van compartir responsabilitats amb l'enginyer forestal de cada districte, en el cas del Pinell corresponia al de Tarragona.

La fusta

L'obtenció de fusta es feia de les tales dels pins dels boscos comunals de l'obaga de l'Argila, la serra de Pàndols, la serra de Cavalls i el bosc de Coves Roges. Era per la confecció de peces destinades a necessitats constructives dels propis veïns i de forma gratuïta. Un exemple podia ser el del 1842, l'Ajuntament va donar permís a particulars per talar 270 pins per refer cases destruïdes durant la passada guerra Carlina.¹ Era l'Ajuntament qui sol·licitava als responsables del districte forestal de Tarragona l'autorització per fer les tales. Anava en funció de la demanda que feien els veïns per cobrir les seves necessitats. Un cop aprovada la sol·licitud, l'Ajuntament els donava la llicència.

Aquests però havien de complir una sèrie de condicions. El 1852, consistien en aprofitar la tala de pins secs designats pel guarda boscos. No es podia tallar cap pi verd que passés de pam i mig de corona. Les rames sobrants i restes s'havien de vendre a benefici del comú i els seus ingressos entrar a les arques de l'Ajuntament formant part del pressupost municipal.²

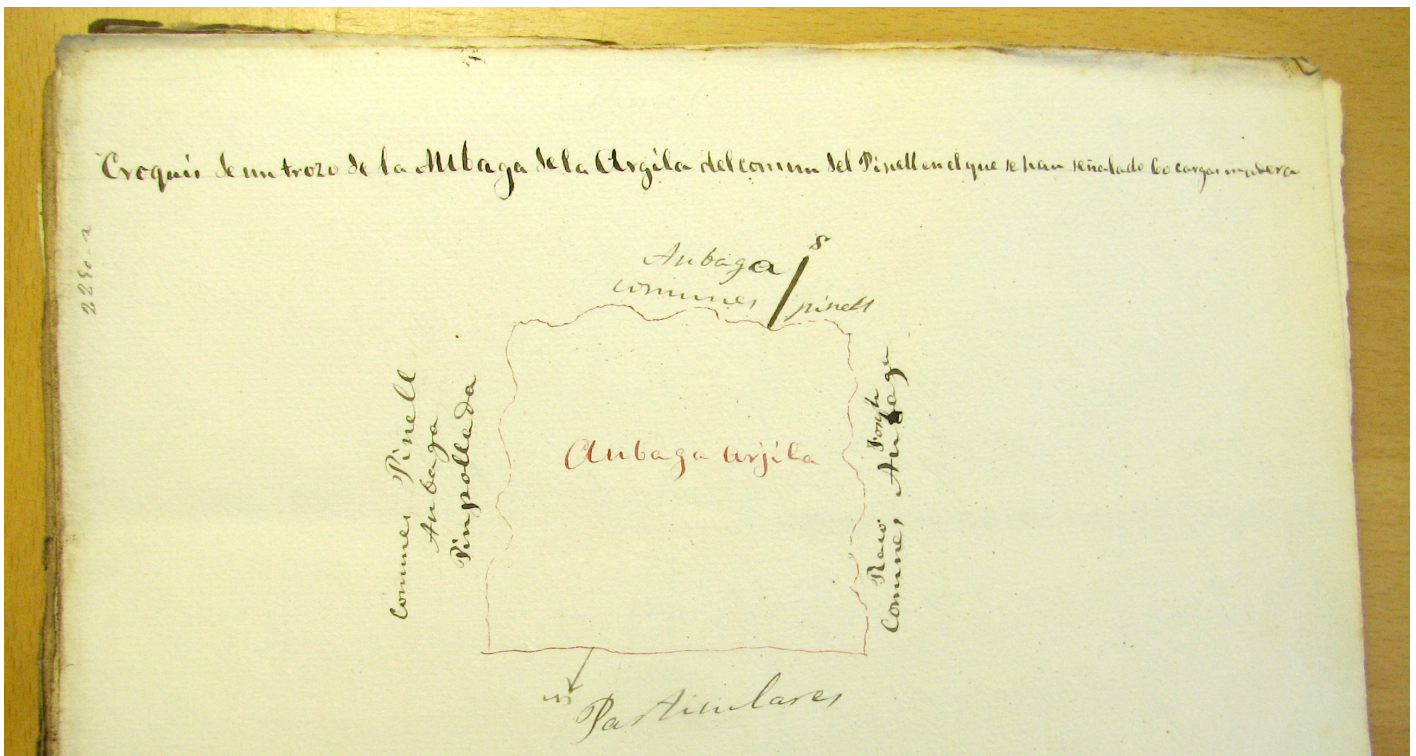
Ramon Hernández. Expedient per aprofitaments de fustes del veï del Pinell Llorenç Alcon.

Font: *Fons del servei de recursos forestals (1846-1984)*, aprofitaments forestals ordinaris; expedients d'aprofitaments forestals. El Pinell de Brai, 1846-1878, reg. 73, exp. núm. 53, any 1853.

En altres ocasions, l'Ajuntament demanava al governador de la província, o a l'enginyer forestal, poder realitzar tales de forma gratuïta per aprofitaments especials. En aquest cas, per atendre necessitats del municipi. Un cop aprovades, l'Ajuntament posava a subhasta els pins designats. Amb els ingressos obtinguts, es podia fer front a les despeses per fer millores al poble. Són nombroses les sol·licituds confirmades, la qual cosa posa de relleu els importants beneficis econòmics que suposaven per l'Ajuntament. El 1848 es van fer 100 cargues de fusta i 50 estagues per poder sufragar les despeses per refer la casa consistorial. El 1852 s'autoritzava la tala de 12 pins per recompondre i fabricar noves taules i seients per l'escola pública. El 1864, 10 pins per fer taulons pels bancs de l'església parroquial. El 1870, 250 pins que podien produir 200 cargues de fusta valorades amb 400 escuts. Aquest diners van ser destinats a cobrir les

1 AHT. *Fons del servei de recursos forestals (1846-1984)*, aprofitaments forestals ordinaris; expedients d'aprofitaments forestals. El Pinell de Brai, 1846-1878, reg. 73, exp. núm. 14, any 1847.

2 *Ibidem*, El Pinell de Brai, 1846-1878, reg. 73, exp. núm. 105, any 1852

Ramon Hernàndez. Croquis d'un tros de l'obaga e l'Argila del Comú del Pinell per aprofitament de 60 cargues de fusta.*

despeses de la conducció de les aigües potables de la Font del Broi fins el poble. Altres millores amb la venda de fustes van ser la reparació del cementiri el 1892, la restauració del paviment de l'escola de xiquets i la construcció del pont entre el barranc i la vila el 1899 o poder atendre diverses necessitats com la instal·lació del telèfon i llum elèctrica el 1921.

Les tales de pins eren a vegades per l'obtenció de fusta destinada a la venda en mercats especialitzats. El 1848 ja es posa de manifest la importància que tenia la comarca en qüestions forestals *Vuestra Señoría ya sabe que en esta comarca es en donde se encuentran los montes mas notables de nuestra Provincia, y que en Tortosa residen los principales tratantes de madera*³. Aquestes vendes suposaven ingressos per a l'Ajuntament del Pinell però també per a l'Estat, que es quedava

un 5%, de vegades fins un 10 % i un 20% del preu final rematat. Un cop aprovat l'aprofitament per les autoritats del districte forestal de Tarragona, l'Ajuntament ho posava a subhasta al millor postor. Podia participar qualsevol persona exceptuant els treballadors de boscos del districte i els seus familiars per consanguinitat o per afinitat en línia directa. Abans de començar l'explotació calia obtenir de l'Ajuntament la llicència i acceptar una sèrie de clàusules que havia de complir el rematador: s'havia de fer constar la superfície a explotar, amb un reconeixement minuciós del lloc on s'havia de fer l'aprofitament i els seus voltants en un radi de 200 metres. No es podia practicar cap operació abans de sortir el sol ni després, amb una pena econòmica en cas d'incompliment. Es comprovava que tota la superfície de l'indret estès en bon estat de conservació i es determinaven

els camins per treure la fusta així com els dipòsits o llocs on es podia guardar o emmagatzemar. En aquest temps els camins utilitzats eren: dels bosc comunal dels Aguilars, pel camí dels Aguilars, de L'obaga de l'Argila pel camí de la Vall del Mas, també pel camí de l'obaga de l'Argila en direcció a la carretera de Gandesa a Tortosa o bé si el cabal ho permetia pel riu Canaletes. Del bosc comunal de Pàndols pel camí de Santa Magdalena, del de Cavalls pel camí de la Petja i del de Coves Roges pel camí d'Aigües Vives. Pel que fa als llocs que s'havien d'utilitzar com a dipòsit, estaven designats a l'obaga de l'Argila tots els replans existents entre el camí de les Mines fins al camí del Mas d'en Bonet, a l'indret anomenat el Coll situat a la partició del terme del Pinell amb el de Prat de Comte; A Pàndols, al Pla de l'ermita de Santa Magdalena i al camí vell de Gandesa. A Cavalls es designava a la

³ *Ibidem*, El Pinell de Brai, 1846-1878, exp. núm. 11, reg. 73, any 1848.

* Font: AHT. *Fons del servei de recursos forestals (1846-1984)*, aprofitaments forestals ordinaris; expedients d'aprofitaments forestals. El Pinell de Brai, 1846-1878, any 1867.

mola de Martínez i a la font de Cavalls mentre que al bosc de coves Roges era a la font d'Aigües Vives.

En la confecció de la llicència participaven dos regidors de l'Ajuntament, la parella de la Guàrdia Civil i el capatàs de boscos de la comarca o el guardabosc local. Aquest darrer era l'encarregat de fer complir les condicions de les llicències, feia la senyalització del lloc on s'havia de fer les tales.

També marcava els arbres que s'havien de talar, triant els més adequats segons les seves mides (circumferència del tronc, alçada...). Era una manera de controlar l'arbrat i que no es fes cap abús. Les peces de fusta que s'obtenien tenien diversos noms segons la mida i el gruix "*Fila de 24, fustos de 32 o 40, fustets de 24, doble de 20, doblerets de 20, vint-i-quatre, Filetes amples de 24, filetons de 20 o 24, redons i taulons o llistons.*"⁴

Les fustes es tallaven al bosc. Un cop tallades eren els arrossegadors, acompanyats de mules, matxos o cavalls qui s'encarregaven de treure a ròsec els troncs o fustes als llocs destinats com a dipòsits. Són nombroses les subhastes de pins destinats al comerç de fusta a on hi podien accedir, no només veïns del Pinell sinó de pobles veïns. Va ser el cas Josep Omedes, veí de Tortosa el 1847.⁵ El 1867 es van vendre 48 pins de la partida *Racó Fosc*, de l'obaga de l'Argila. Va ser adju-

dicada a favor de Manel Subirats Codorniu, veí de Móra d'Ebre, per la quantitat de 182 escuts. En aquest cas, es deduïda un 10% del preu final rematat que el citat Subirats havia d'entregar a l'enginyer en cap del districte forestal de Tarragona.⁶ El 1871 van ser 24 pins de l'obaga de l'Argila a favor de Francesc Duran Navarro veí de Gandesa per la quantitat de 100 pessetes.⁷ El 1915, 100 pins de l'Obaga de l'Argila, el rematador va ser Joan Panisello Lluís, veí de Benifallet per la quantitat de 500 pessetes.⁸

Pel que fa a alguns dels veïns del poble que van quedar com adjudicatari van ser Francesc Montagut Montagut el 1867 de 14 pins de l'obaga de l'Argila per un preu de 32 escuts.⁹ El 1877 es va aprovar la subhasta de 60 pins de l'obaga de l'Argila, a favor de Ramon Alcon Espinós per la quantitat de 149 pessetes.¹⁰ El 1928, 138 pins a Josep Serres Borràs per 753 pessetes. Aquest va vendre la fusta amb la finalitat de ser aprofitada per a la construcció de la línia telegràfica i elèctrica del tren de la Vall de Zafán que passava prop del bosc comunal de l'obaga de l'Argila.¹¹

Amb les dades donades, es posa de manifest la importància per l'economia local que va tenir l'obtenció de fusta dels boscos comunals. A emfatitzar la qualitat dels boscos, concretament el de l'obaga de l'Argila. La major part dels aprofitaments de llenyes, fusta pels mercats especia-

litzats o pel municipi així com espècies de sotabosc es feien en aquest. Estava considerat un dels millors de la comarca. "*Este disfrute es forzoso si se quiere evitar la pérdida de uno de los bosques mejores de la comarca por la regularidad de sus clases de edad y por la igualdad de su especie; pérdida que puede ser por incendios si por una causa de la naturaleza a consecuencia de su espesura. Por cuya circunstancia se impone su aprovechamiento a manera de limpiar en cualquier forma, ya sea vecinal, subasta o en último término por administración de montes.*"¹² Per aquest motiu les autoritats del districte forestal de la província controlaven el seu estat i donaven permisos d'aprofitaments per conservar-lo. El 1895 es donava llicència per fer 1.600 farcells de rames, es va considerar obligatori per beneficiar-lo i evitar incendis.¹³

La protecció dels boscos per part de les autoritats competents era evident amb les sancions que s'imposaven per incompliments. També per la negació de tales per a fustes o extraccions de llenyes. En son exemple la desestimació de poder talar 150 pins del bosc de l'Argila el 1854. El motiu va ser per les tales veïnals extraordinàries que havia sofert de pins joves i en estat de creixement i per la sobreexplotació que s'hi feia¹⁴. El 1895 va ser al bosc de Cavalls també per la sobreexplotació durant anys, així com els abusos fraudulents de propietaris de finques dels voltants.

4 AHT. *Fons del servei de recursos forestals (1846-1984)*, aprofitaments forestals ordinaris; expedients d'aprofitaments forestals. El Pinell de Brai, 1846-1878, reg. 73, historial 31, lligall. 50, any 1867.

5 *Ibidem*, El Pinell de Brai, 1846-1878, reg. 73, exp. núm. 3, any 1847.

6 *Ibidem*, El Pinell de Brai, 1846-1878, reg. 73, historial 31, lligall. 48, any 1867.

7 *Ibidem*, El Pinell de Brai, 1846-1878, reg. 73, historial. 30, lligall. 62, anys 1870-71.

8 *Ibidem*, El Pinell de Brai, 1911-1915, reg. 77, sense núm. expedient, anys 1915-16

9 *Ibidem*, El Pinell de Brai, 1846-1878, reg. 73, historial 31, lligall. 50, any 1867.

10 *Ibidem*, El Pinell de Brai, 1846-1878, reg. 73, sense núm. expedient, any 1877.

11 *Ibidem*, El Pinell de Brai, 1925-1928, reg. 81, sense núm. expedient, anys 1926-27.

12 AHT. *Fons del servei de recursos forestals (1846-1984)*, aprofitaments forestals ordinaris; expedients d'aprofitaments forestals. El Pinell de Brai, 1892-1901, reg. 75, sense número d'expedient, anys 1895-96.

13 *Ibidem*, El Pinell de Brai, 1892-1901, reg. 75, sense número. expedient, anys 1895-96.

14 *Ibidem*, El Pinell de Brai, 1846-1878, reg. 73, exp. número 38, any 1854.

LES NOVES VARIETATS DE L'AMETLLER

JOAN FERRÉ SERRÀ

Cal esmentar, per començar, que est escrit l'havia de fer el sr. Francisco Vargas, investigador jubilat de l'IRTA (Mas de Bover) i una de les autoritats, m'atreviria a dir mundials, sobre la matèria d'est article. Va ser el responsable des del seu inici i durant quasi 40 anys del programa de millora genètica de varietats d'ametller a Mas de Bover. Vam tenir l'honor i el goig de poder escoltar-lo, al Pinell, a la conferència que va impartir al "Centro", lo dia 11 d'abril d'enguany, sobre el tema d'est article: **Les noves varietats d'ametller**. Per circumstàncies personals i familiars esdevingudes al sr. Vargas, li ha estat impossible d'escriure'l, i l'editora del Fatumer m'ha demanat que el substitueixi.

Li dedico l'escrit a la seua persona, tot recordant una frase que li he escoltat dir sovint: "A los almendros hay que decirles Buenos días a menudo".

El conreu de l'ametller es troba en un procés de canvi molt pronunciat, a totes les zones del món amb un clima adequat. Augmenta molt la superfície agrària conreada que s'hi dedica, i s'hi apliquen noves metodologies i criteris de treball. Això suposa un augment de producció d'ametlla en gra, alhora que augmenta el seu consum per part de la població mundial, per la fama adquirida per l'ametlla i els seus derivats com a aliment saludable. Entre les noves maneres de treballar los ametllers, sense excloure'n d'altres com l'aportació de nutrients, l'esporga adequada o el manteniment dels arbres en un bon estat sanitari, en citaria dues que tenen molta incidència en l'augment de la producció: l'aportació d'aigua de reg i l'aparició de noves varietats seleccionades pels centres d'investigació; a Catalunya l'IRTA, a l'Aragó el CITA, a Múrcia el CEBAS-CSIC, i a França l'INRA.

El mercat mundial està controlat per la producció de Califòrnia (amb uns 350.000 ha produeixen 850.000 tm de gra). Per comparar, a Espanya la superfície és quasi de 450.000 ha i la producció de 50.000 tm de gra. Les dades són aproximades i de la collita de 2015. Des del 2013 Austràlia ha ocupat el segon lloc en la classificació de països productors del món. Era lo lloc que tradicionalment ocupava Espanya. Val a dir que Austràlia ha arribat al seu sostre productiu. No poden fer-se més grans. A la zona on produeixen ametlles no tenen més dotació d'aigua. No entenen conrear ametllers en secà. Tot i això, la situació està millorant molt a l'Estat espanyol, amb la incorporació productiva de moltes ha amb noves metodologies de treball. Cal que així sigui perquè els productors hauran de competir en un mercat cada vegada més globalitzat. Les plantacions hauran de ser competitives; si no ho són, es veuran abocades a l'abandonament.

La selecció de varietats és una cosa que sempre han fet los pagesos que han treballat ametllers. Cal tenir en compte que

los fruits d'un arbre són tots iguals, però que si sembres ametlles de la mateixa varietat, los arbres que et surten són tots diferents. Només hi ha una manera de reproduir les varietats: empeltant. Històricament, hi ha hagut pagesos que han seleccionat les varietats empeltant i d'altres que no ho han fet. Sembraven ametlles, i si sortia molla, al moll, i si sortia forta, al fort. La major part seleccionaven les varietats empeltant los arbres "bords" amb la varietat que desitjaven. En est sentit, al Pinell, i a la dècada dels 60 del segle passat, l'aparició de les varietats Marcona i Llangueta va ser una revolució; per la producció i pel preu, diferent de la resta que estaven agrupades sota lo nom de "Comú". Fins aleshores hi havia Moll fi, Moll carrasset, Esperança, i d'altres amb menys renom però també abundants al terme del Pinell. Los pagesos es quedaven amb les varietats que eren més productives i més apreciades pels compradors. Los compradors demanaven especialment als pagesos que eliminessin les ametlles amargues; sempre hi havia algun arbre o rama no controlats que es barrejava amb les ametlles dolces. Encara avui, grans cadenes de distribució, com Eroski o Mercadona, es queixen de que els arriba alguna partida contaminada amb ametlles amargues. Cada dia més, els directors de compres de les grans indústries transformadores prefereixen adquirir lots que siguin monovarietals per evitar problemes. Fins i tot, en el cas d'ametlles comprades com a "Comú".

La selecció s'ha fet, històricament, utilitzant criteris com ara: bon preu, bon gust, floració tardana, adaptació a la sequera, resistència a les plagues i malalties, tot i que hi ha hagut diferents criteris, segons les zones productores. Això ha ocasionat que hi hagi molta diferència en les varietats conreades a les diferents regions on hi ha plantats ametllers. Totes les varietats existents fins a fa pocs anys tenen dues característiques comunes. Es poden gelar perquè floreixen prompte i són autoestèrils (necessiten pol·linització creuada, és a dir arbres d'altres varietats coincidents a la finca i en el temps de la floració). És lo que passa amb les més conreades al Pinell, Marcona i Llangueta; són excel·lents i tenen un preu diferenciat al mercat, però no coincideixen en el temps de la floració; els cal la presència d'altres varietats. Als darrers 30 anys s'han difós i posat en conreu a nombroses finques diverses varietats de floració tardana o molt tardana, i/o autofèrtils, obtingudes en programes de millora als centres d'investigació que citava més amunt, INRA, a França, i CEBAS, CITA e IRTA a Espanya. Podem citar Ferragnès, Ferraduel, Lauranne, Guara, Felisia, Masbovera, Glorieta, Francolí, Antòñeta, Marta, etc. I més recentment, Vairo, Constantí, Marinada, Tarraco, Soleta, Belona, Penta, Tardía, etc. Intentarem donar una informació més detallada sobre la major part, incidint més en les obtingudes a l'IRTA de Mas de Bover, com ho haguera fet el sr. Vargas.

L'activitat de realitzar la selecció de varietats es va iniciar a Mas de Bover, al terme de Constantí, l'any 1975. Llavors era una finca propietat de la Diputació de Tarragona, on es disposava d'una àmplia col·lecció de varietats d'ametller, procedents de

diverses parts del món. Es va començar a combinar genitors (pare, mare), amb l'objectiu inicial d'incrementar la competitivitat de les plantacions, mitjançant la millora del material vegetal; és a dir, obtenir varietats d'ametller que tinguessin un conjunt de bones característiques. Tot això es fa creuant ovaris i pol·len de genitors triats, sense cap alteració genètica, amb un senzill pinzell. L'any 1986, Mas de Bover va ser adscrit a l'IRTA (Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentària), organisme de la Generalitat de Catalunya, i la investigació sobre obtenció de noves varietats d'ametller va rebre un bon impuls en accedir a nous recursos de programes d'investigació internacionals. Llavors l'objectiu inicial es va especificar en l'obtenció de varietats que tinguessin les següents propietats:

- Alta capacitat productiva. Collita generosa, sense alternances. No anyívols.
- Bon equilibri entre producció de fruit i capacitat de brostar. Creixement, vigor.
- Bona qualitat del fruit. Closca dura, sense bessones i bon aspecte i gust del gra.
- Autofertilitat (capacitat de ser fertilitzat per pol·len de la mateixa varietat) i autogàmia (capacitat de produir fruit amb pol·len de la mateixa flor). Solució als problemes de pol·linització.
- Floració tardana. Amb això aconseguim disminuir el risc de gelades i unes millors condicions climatològiques per al treball de les abelles i per al quallat del fruit (dies més llargs, temperatura més benigna i, potser, amb més il·luminació).
- Facilitat de formació i poda. Estalviar temps i diners fent esta feina.
- Tolerància i/o resistència a malalties, especialment cap sec i taca ocre. Estalviar tractaments amb productes fitosanitaris.

Entre 1975 i 2014, a Mas de Bover, s'han realitzat 625 creuaments controlats, utilitzant 211 genitors diferents, i s'han obtingut, estudiat i seleccionat 44.864 arbres diferents. Fins a data d'avui, segurament se n'han realitzat molts més. Ara el material vegetal disponible per realitzar creuaments és molt més important. La tria de genitors es pot afinar molt. Fruit de tota esta activitat investigadora, s'han posat a disposició del pagesos set

noves varietats. Per veure l'afinament de la tria, estem parlant de 7 arbres seleccionats entre més de 44.000 obtinguts.

L'any 1992 es va concedir a l'IRTA el Títol d'Obtenció Vegetal del Ministeri d'Agricultura a les varietats Masbovera, Glorieta i Francolí. Masbovera i Glorieta són fruit del creuament realitzat l'any 1975 entre "Primorskiy" i "Cristomorto". Francolí és fruit del creuament realitzat l'any 1976 entre "Cristomorto" i "Tuono". Estes tres varietats van ser fruit dels creuaments i selecció de descendència realitzats els primers anys del programa, entre varietats de floració tardana d'Itàlia (Cristomorto, Tuono), i d'Ucraïna (Primorskiy). A partir de 1994 les tres varietats seleccionades s'han difós àmpliament per moltes zones d'Espanya i altres països mediterranis.

L'any 2005 l'IRTA va seleccionar quatre noves varietats que al 2011 van obtenir el Títol d'Obtenció Vegetal a Espanya i la UE, Vairo, Constantí, Marinada i Tarraco. Vairo és fruit del creuament realitzat l'any 1991 entre "4-665" i "Lauranne". Constantí és fruit del creuament entre "FGFD2" i pol·linització lliure, realitzat el 1993. Marinada és fruit del creuament entre "Lauranne" i "Glorieta", realitzat l'any 1994. Tarraco té com a genitors a "FLTU18" i "Anxaneta", creuament realitzat el 1991. Estes quatre varietats són descendents de varietats existents a Mas de Bover u obtingudes en el successius creuaments (4-665", Glorieta i Anxaneta); o obtingudes per l'INRA de França (Lauranne, FLTU18). Podem endevinar fàcilment que la col·lecció de varietats, registrades o no, existents a Mas de Bover no para de créixer, possibilitant l'aparició de noves varietats que puguin millorar les actualment posades a disposició dels pagesos. Totes quatre, especialment Vairo i Marinada, estan tenint una gran acceptació en les noves plantacions, estos darrers anys.

A mode de resum de les set varietats obtingudes a l'IRTA podem ressenyar el següent:

VAIRO. Varietat que reuneix un conjunt de caràcters d'interès. Excel·lent capacitat productiva, deguda a la seua molt notable intensitat de fructificació i vigor (un reconegut investigador de

Procés de pol·linització artificial amb pol·len seleccionat.
Font: IRTA. Mas de Bover

Ametller adult vertical Marinada. S'hi pot apreciar la collita i la brosta nova.
Font: IRTA. Mas de Bover

l'IRTA a les Borges Blanques, Xavier Miarnau, la qualifica de "màquina de produir ametlles"). És autofèrtil, amb un bon nivell d'autogàmia. Floració tardana (de mitjana durant més de 10 anys, i a Mas de Bover, se li han comptat 26 dies més tard que la Llangueta). Bon fruit. Arbre molt fàcil de formar i podar. És tolerant a "brot sec" i molt tolerant a "taca ocre". Per afavorir la pol·linització creuada pot posar-se amb Constantí o altres varietats amb dates de floració similars (Guara, Francolí, Ferragnès...).

CONSTANTÍ. Varietat que té una bona capacitat productiva, és vigorosa i, sembla, ben adaptada al conreu en secà. És autofèrtil, amb un bon nivell d'autogàmia. Floració tardana (de mitjana, 27 dies més tard que Llangueta). Bon fruit. Fàcil de formar i podar. Lleugerament sensible a "cap Sec" i tolerant a "taca ocre". Per afavorir la pol·linització creuada pot associar-se amb Vairo, Francolí, Glorieta, Guara...

MARINADA. Varietat amb una excel·lent capacitat productiva. És molt precoç a l'entrada en producció. De vigor més reduït que les anteriors. Autofèrtil, amb un bon nivell d'autogàmia. Floració molt tardana (de mitjana, 34 dies més tard que la Llangueta). Bon fruit, una mica moll els primers anys. Molt fàcil de formar i podar. És tolerant al "cap sec" i una mica menys a la "taca ocre". Per afavorir la pol·linització creuada pot associar-se amb Tarraco.

TARRACO. Té una important capacitat productiva i és molt precoç a l'entrada en producció. Sembla adaptada el conreu en secà. Molt tardana en floració (de mitjana, 35 dies més tard que la Llangueta). Molt bon i gran fruit. Molt fàcil de formar i podar. És tolerant a "cap sec" i sensible a "taca ocre" i "monília". Varietat autoestèril. Li cal pol·linització creuada. La varietat Marinada li va bé per associar-se. Tenim notícia d'algun pagès que se l'ha tret del davant, empeltant-la de Vairo.

MASBOVERA. Varietat molt vigorosa. Té un bon equilibri entre creixement i producció de fruit. Té una entrada en producció normal. Capacitat productiva força potent. Ben adaptada al conreu en secà. Tardana en floració (de mitjana, 28 dies més tard que la Llangueta). Molt bona qualitat i mida del gra. Molt fàcil de formar i podar. És molt tolerant al "cap sec" i mitjanament sensible a la "taca ocre". És autoestèril. Li cal pol·linització creuada. Pot associar-se amb Ferragnès, Glorieta, Vairo...

GLORIETA. Varietat molt vigorosa. Té un bon equilibri entre creixement i producció de fruit. Molt precoç en produir. Una alta capacitat productiva. En condicions de sequera ha mostrat bona adaptació. Tardana en floració (de mitjana, 25 dies més tard que la Llangueta). Fruit de qualitat i força gran. Molt fàcil de formar i podar. Mitjanament tolerant al "cap sec" i la "taca ocre". És autoestèril. Li cal pol·linització creuada. Pot associar-se amb Francolí, Vairo, Constantí...

FRANCOLÍ. Varietat molt vigorosa. Molt productiva i precoç en l'entrada en producció. Tardana en floració (de mitjana, 25 dies més tard que Llangueta). El fruit té unes característiques acceptables. És molt poc exigent en poda i fàcil de formar. És sensible al cap sec i la monília, i una mica tolerant a la taca ocre. Autofèrtil, amb un bon nivell d'autogàmia. Per afavorir la pol·linització creuada pot associar-se amb Vairo o altres com Constantí, Glorieta, Guara...

Si voleu consultar la fitxa tècnica d'estes varietats, podeu fer-ho a la pàgina WEB de l'IRTA, anant a Empreses i Organitzacions i després a Serveis i productes. Trobareu un llarg llistat de productes que inclou les varietats d'ametller ressenyades.

Ametllers varietat Vairo a l'inici del 4t verd. (Arbres plantats tres anys i dos mesos abans de la foto). S'hi pot contemplar el bon volum de capçada i l'abundant floració.

EL TREBALL ASSALARIAT DE LA DONA AL PINELL

ANTÒNIA SERRES BUENAVENTURA

“Vinc de la bassa de Benifallet i encara està gelada”. Era dissabte, 4 de febrer de 2012, un dels dies més freds a tot el país, a Espanya i a Europa, amb nevades i gelades generals. En alguns llocs aquest fred no s’havia repetit des de la Candelera de l’any 1956, però ara, per sort, no havia fet la malesa als arbres que va fer llavors, quan olivers i garrofers es van cremar de la gelada.

La Carmeta del Bou (1922) recorda altres hiverns freds, de quan anava a la mina. “Els hòmens havien d’anar amb les aixades a la bassetta a trencar el gel perquè naltros poguéssim omplir els pitxells d’aigua per a fer el dinar”. Eren els anys quaranta i cinquanta que amb neu i gel les dones anaven a treballar a la mina. Posaven una mica de palla o fenàs en terra i damunt uns sacs sobre els quals seien per triar la terra amb l’aixadella i separar la terra blanca de la roja damunt del soquet. Per resguardar-se del fred, -recorda- encenien al costat una foguera i hi posaven pedres. Un cop calentes, les embolicaven amb sacs i se les col·locaven al voltant per escalfar els peus.

Fins els anys setanta del segle passat, una de les faenes habituals de les dones era anar a treballar a les mines de terra refractària que es trobaven al peu de les serres de Pàndols i Cavalls.¹ Algunes començaven ja de ben joves, als 14 anys. Segons la mina, podien treballar de dos a tres colles, cadascuna d’elles formada per tres dones, un cavador i l’ajudant. Treballaven a estall, de manera que si la terra sortia bona, en un dia i mig feien el treball d’una setmana. La feina consistia a extraure terra de la mina i després triar 35 pesades de terra fina (8.575 kg.) o 45 pesades de terra parda o roja. Cada pesada comprenia set cabassos de 35 kg cadascun. Cap al migdia, quan l’encarregat les avisava, havien de carregar la terra que havien triat aquell matí fins al magatzem en cabassos al muscle o al cap, i allà es pesava. Després, podien anar a fer-se el dinar. A la tarda, quan plegaven de triar la terra, repetien la mateixa operació. El més pesat era carregar els camions. Els hòmens a baix i una dona de cada colla a dalt. Havien d’agafar els cabassos que pesaven uns 35 kg i apilar bé la terra. Si a la tarda els quedava empall (terra per acabar de triar), el cap de colla les cridava molt dematí, quan encara era de nit, perquè la triessin abans de començar la faena del nou dia.

Per fer-se l’estall, a penes apuntava el sol es posaven a treballar. Dormien dues o tres nits al mas de la mina, les dones en una habitació i els hòmens en una altra i en tres dies feien la faena de tota la setmana. En un cistellet i un sac portaven el

Taller de confecció de M. Neus Feliu, l'any 2006.

menjar i la roba que necessitaven. Dormien en una màrrega de panollots. L’aigua era escassa, l’anaven a buscar a una bassetta. Posaven un drap a la gàrgola del pitxell i en un pot l’anaven omplint, així les brosses i tot el que hi hagués es quedava al drap.

Quan plovia, tothom havia de córrer per evitar que la terra es banyés, la carregaven, de pressa, cap al magatzem. Si nevava també havien de treure la neu perquè la terra no es desfés. Del fred que passaven, n’hi havia a qui sortien prunyons i crebasses als dits de la mà i del peu. Dalt d’un carretó feien foc a prop del ròssec per escalfar-se. En canvi, a l’estiu, per evitar la calor sufocant del sol clavaven un pal de ferro en terra, hi lligaven un canyís amb filferros i l’anaven voltant per fer ombra. Les dones, a part de la duresa de la feina i del clima, a vegades es donaven situacions i un tractament masclista per part d’alguns hòmens, que feien valdre el seu estatus de poder, típic de la societat d’aquell temps. L’any 1965, a la nòmina d’una minera de la mina de Zaragoza consta un jornal de 60 ptes. diàries.

Era una feina molt dura, només gent jove podia suporta-ho. Al segle XIX les dones també baixaven al clot com reflecteix la notícia publicada a dos periòdics de Tortosa, La Verdad i El Correo de Tortosa el dia 15 i 16 d’octubre de 1883:² “A corta distancia del pueblo de Pinell, en una de las minas de tierra refractaria que allí existe, ocurrió anteayer una desgracia producida por un hundimiento o desplome, que ocasionaría probablemente las últimas lluvias. Resultó una mujer muerta y otra mujer y un hombre heridos gravemente, según la versión que oímos en los primeros momentos de saberse la noticia en esta localidad”.

La faena al camp era un dels treballs habituals de les dones, també al costat de la família o a jornal a l’època de les collites

1 Vegeu Fatumer núm. 1 *Els miners i mineres del Pinell*. Tardor de 1995.

2 *Hemeroteca de l’Arxiu Històric de les Terres de l’Ebre*.

d'ametles, d'olives i de raïms o a esbrotimar i desullar la vinya. La Maria de la Felícia (1935) recorda que anaven a plegar olives i tots els ribassos estaven plens de la neu que el vent havia arraconat. A la nit, la família es quedava a dormir a la Portella, a la caseta de camp. Un bon foc a la xemeneia i la pallissa plena de palla. Eren altres temps, per les dures condicions de treball en situacions extremes, però res els aturava, calia sobreviure en aquella llarga postguerra. Continua la Maria: "Un dia de broma que plovisquejava una mica vam anar a l'Espartal a plegar aulives dos noies i jo. Deuríem tenir uns 14 anys. Per poder arribar a migdia i cobrar mig jornal, vam fer una foguera cremant ceps i vam escalfar pedres de calar que embolicàvem en les faldetes per caldejar una mà, mentre en l'altra continuàvem plegant aulives". Era l'any 1949 i guanyaven 10 ptes al dia. Quan no hi havia treball al camp, anaven a aprendre a cosir a casa de les modistes del poble. Al matí cosien per a la modista i a la tarda per a elles.

La Maria també explica els records de l'època de la sega: "Valeriano segava en una dalla, Xavier passava el rascle, Joan feia les gavelles i jo les recollia hasta fer una garba. Lluís les lligava i deu garbes feien un cavalló. I quan s'acabava, encara passava a espigolar per menjar les gallines. Les dones anàvem ben tapades, en faldetes hasta baix, una camisa gran i un barret.

Lo problema era que teníem molt poca aigua per a rentar-nos. Mos tocava un cànter d'aigua per persona, que havíem d'anar a buscar a la font, cada tres dies". Els anys cinquanta i seixanta algunes noies anaven a plegar avellanes al Baix Camp.³

S'hi estaven de finals d'agost fins a mitjans d'octubre. Els pagesos que les contractaven els proporcionaven l'allotjament i el menjar. Treballaven fins dissabte al migdia i guanyaven 50 ptes cada dia.

Les dones també treballaven a les fàbriques de material de construcció, a la bòvila, a la Venta o als Xims. Anaven a aixafar xamota, damunt d'una planxa de ferro, amb una maceta picaven el material defectuós. També posaven els tovots dins d'un motlle, els premsaven i els portaven a l'era a assecar, formant rimes. N'havien de fer una quantitat determinada a l'hora durant les 9 hores que durava la feina. Després a enfornar i desenfornar en cadena. Amb draps i trossos de sac es protegien les mans per evitar cremar-se.

Part dels anys seixanta i setanta jòvens del Pinell (alguns de només setze anys) van començar a treballar als hotels de la costa.⁴ Les condicions de treball depenien de la categoria de l'hotel. Es llevaven a les 6 del matí i fins les 11 de la nit alterna-

Dos colles de mineres triant la terra a la mina de Vinya.

³ Vegeu Fatumer núm. 6 *Les migracions temporals*. Hivern de 1997.

⁴ Vegeu Fatumer núm. 6 *Anar a l'hotel*.

ven les feines de neteja amb el servei de menjador. Guanyaven unes 5.000 ptes al mes i podien estar-hi des de Setmana Santa fins a finals de setembre. El lloc on hi havia més bones condicions de treball era a Cap sa Sal, a la vora de Begur.

Les primeres feines de confecció que van arribar al poble foren en forma de treball a domicili, de manera que una encarregada subministrava a les dones el material que havien de confeccionar a tant la peça. Podien ser mocadors, *peleles*, vestits de nina, bruses, camises, faldilles i també acabats com traus, tallar fils, jerseis per esquiar, moneders, jaquetes de militars. La confecció es feia a mà o si era necessària una màquina industrial, podia pertànyer a la interessada o la proporcionava l'empresa. Quan van començar a instal·lar-se alguns tallers de confecció a Gandesa (Bavilan SL) i al Pinell, moltes noies s'hi van apuntar. A algunes les feien anar algun dia a altres tallers de Castellbisbal, Cervera o Balaguer per aprendre a fer sempre els mateixos moviments ordenats, precisos i ràpids per tal que en el temps establert produïssin les peces estipulades que requeria la mitjana de producció. El problema era que en tornar no podien assolir el mateix rendiment perquè les màquines d'aquí eren més antigues. De tant en tant apareixien uns especialistes que cronometraven el rendiment.

La necessitat de les dones de fer-se un jornal i la manca de sindicació a les empreses afavoria que les condicions del contracte fossin irregulars o també variava la forma d'establir el salari, que podia ser a tant la peça o a tant l'hora. El rendiment podia pujar o baixar segons una sèrie de factors com ara que es trenqués sovint el fil o l'agulla, o que canviés amb freqüència el model de peça que calia confeccionar. En algunes èpoques existien primes per incentivar l'augment de la producció, però hi havia temporades de poca demanda en què només treballaven uns dies determinats. Habitualment els sous mensuals oscil·laven entre 600 i 800 € i pel que fa a l'assegurança, estaven afiliades al Règim General de la Seguretat Social o cotitzaven com a autònomes.

En l'actualitat, els problemes del sector tèxtil, la deslocalització de les empreses -que s'han instal·lat a països del tercer món- i la crisi econòmica iniciada l'any 2008 han provocar el tancament dels tallers de confecció. L'únic sector que continua actiu és el de bobinatge de motors. L'any 1973 José Ramón d'Espinós va posar en funcionament el seu taller. El 1995 va ser la Dani Vallespi qui va crear el seu i, finalment, l'any 2006 es va instal·lar el taller Cat YKS. Els tres tallers en conjunt ocupen 76 treballadors i treballadores, la majoria dones. Aquest és actualment el treball assalariat majoritari de les dones del Pinell.

Plegant olives.

ALUMNES DE P-3 I DE PRIMER

Alumnes de P-3.

Alumnes de 1r.

RETIRADA DE LES CANONADES DE FIBROCIMENT

La consellera d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, Meritxell Serret, va anunciar durant la visita que va realitzar al Pinell el dia 3 de desembre que el departament d'Agricultura destinarà 195.000€ per la retirada, d'unes canonades mal-meses procedents de les obres de regadiu que es van fer a El Pinell de Brai i que, després de molts anys, seran traslladades a un abocador autoritzat.

El reg d'El Pinell de Brai es van iniciar l'any 1993 i es va executar en dues fases. La segona fase es va finalitzar l'any 1997. Des de l'inici de la posada en servei es van detectar un seguit de mancances a la xarxa, per la qual cosa, s'han realitzat una sèrie d'actuacions posteriors entre els anys 2003 i 2006.

Com a conseqüència d'aquestes actuacions es van substituir unes canonades de fibrociment per unes de fosa. Les canonades de fibrociment es van depositar en una zona per si podien ser utilitzades en un futur. Actualment, però, el fibrociment està prohibit, per la qual cosa el DARP procedeix a retirar-les i portar-les a un abocador autoritzat.

Les autoritats visiten el dipòsit de les canonades de fibrociment.

FAMÍLIES D'ABANS

Aquest grup familiar pertany a la família de ca la Simona. Són Juan Francisco Ferré Amposta, casat amb Pilar Montagut de ca l'Esteve; tingueren tres fills: Joan Ferré Montagut (És el xiquet de la foto) casat amb Rosario Guarí de ca Domingo; Francisca Ferré Montagut, casada amb Eleuterio Serres Borràs, de ca Diego i Marianna Ferré Montagut casada amb Baptista Vallespi Ferré, "Batistet". Destaca la vestimenta tant dels hòmens com de les dones. Foto de 1898.

BROY O BRAY?

El passat 2 de desembre, uns professors de la Universitat de Lleida van presentar al Centro el seu estudi sobre l'additament Bray al nom del poble Lo Pinell. En realitat no van aportar res nou al que ja sabíem. Als Fatumers núm 58 i al 80 del passat juliol es plantejava el tema. Quan es va fer la modificació l'any 1907, la proposta va ser Pinell de Broy i un error de transcripció que ningú va rectificar va deixar-ho en Bray. És veritat que cabia la possibilitat que Bray es referís al terme geològic ja comentat, però no ha aparegut cap informació o document que ho certifiqués.

De totes maneres des del punt de vista lingüístic l'evolució que broy vingui de broll d'aigua és difícil a les nostres terres. A part

quan s'afegeix un complement aquest sempre és més gran que l'entitat local a la qual es refereix (pot ser la comarca, una serra, un riu...). En el nostre cas, Broi és una partida del terme, que no va començar a conrear-se la major part fins a principis del segle XX, quan Fernando Vallespi, de ca Pepe (ara ca Marcel·la), va cedir unes parcel·les de bosc als pagesos perquè les arrabassessin a la cinquena. Alguns pagesos van comprar la parcel·la als anys trenta, altres encara mantenen el mateix règim d'explotació.

Després de tot això, tenim una cosa més que explicar. Tants topònims o cognoms s'han modificat al llarg de la història, però aquesta és la realitat que cal conèixer i acceptar.

LA COMARCA QUE MÉS RECICLA: LA TERRA ALTA

El director de l'Agència Catalana de Residus ha presentat les dades de 2015. La Terra Alta és la comarca que genera menys residus generals amb 340, 30 kg/hab/any. Pel que fa a la recollida selectiva aquest és el resultat:

Respecte als municipis, Miravet és el que separa millor els seus residus amb un índex del 67,47%, seguit de Batea amb un 61,21%; Prat de Comte: 59,03%; Pinell de Brai: 53,49% i Rasquera: 53,36%.

Terres de l'Ebre: 34,29%

La Terra alta: 44,51%

A continuar millorant!

FESTES DE NADAL

Concert de la Banda de Música de Benissanet.

Cantada de nadales pels carrer del poble, pels alumnes de l'escola.

Les models participants a la desfilada de vestits dels anys seixanta.

Actuació dels alumnes de l'escola a la Pianola.

EXPERIÈNCIA A AUSTRÀLIA

JOAN OLESA VALLESPÍ

Austràlia. Segurament al sentir aquest nom a tothom li vénen al cap imatges semblants: cangurs, coales, Cocodrilo Dandee i d'altres animals salvatges. Però també ens vénen al cap l'òpera de Sydney, Melbourne o la gran barrera de corall (o el que queda d'ella).

M'agradaria començar l'escrit donant la meua opinió sobre el que per a mi sol ser la cosa més important d'un país: la gent. Els australians i les australianes acostumen a ser gent molt simpàtica i extravertida amb un humor sarcàstic al qual nosaltres no estem massa acostumats, però del que t'acabes enamorant. M'ha donat la impressió de que les seues relacions personals són molt més de tu a tu que les nostres, més transparents i sense complexos d'inferioritat. Per posar un exemple, a Austràlia és de mala educació pujar a un taxi al seient de darrere i deixar al conductor sol ja que podria ser interpretat com una senyal de prepotència. Aquí la gent no se sol saludar amb un simple "Hello", sempre l'acompanyen d'un "How are you?" (com estàs?). Pot semblar una tonteria, però d'aquesta manera és molt fàcil entaular converses amb gent que no coneixes, la qual cosa és d'agrair en un país que no és el teu.

Al llarg d'aquest temps m'he anat adonant d'algunes de les peculiaritats que crec que té el país. Per una banda, tenen una cultura molt anglosaxona pel que fa al menjar (tot i que tenen menjar de tot el món, la gastronomia m'ha sorprès molt gratament), l'esport, l'arquitectura, etcètera; però per l'altra, al tenir el clima que tenen, crec que també han adoptat una manera de ser més desenfadada a la que tant acostumats estem els llatins. Fent un resum molt vulgar de l'estil de vida del país, diria que aquí la dualitat que tenim entre l'Europa del nord (viure per a treballar) i la del sud (treballar per a viure) troben una complexitat prou bona. M'explico. Els australians valoren molt la seva feina, són molt competents i puntuals; però a l'hora, les condicions geogràfiques els inviten a voler gaudir de la vida d'una manera jovial com a nosaltres ens sol agradar.

Un dels altres punts que crec que cal destacar és la gran varietat cultural i ètnica que tenen. Austràlia és un lloc ple de gent d'arreu del món, des d'americans, fins asiàtics, passant per africans i europeus. Això és un dels seus actius més valuosos i saben apreciar-ho, Austràlia és un país en plena expansió econòmica i demogràfica on la gent sol tenir oportunitats per aconseguir tenir una vida digna. Com aspecte negatiu d'aquest punt, he de dir que la situació en la que estan la majoria d'aborígens és molt dolenta degut a diversos factors que ara no vénen al cas ni que tampoc sabria explicar amb exactitud.

Parlem de diners. Austràlia és un país molt car, és un dels països amb els estàndards de vida més elevats de tot el planeta. Aquí, el sou mig d'una persona és d'uns 5000 dòlars australians (uns 3500€) al mes, per tant, ja us podeu imaginar els preus de les coses. Per a posar alguns exemples fàcils, el lloguer d'una habitació (compartida) és d'entre 100 i 200 € a la setmana, un bitllet de metro costa 3.2€ i anar a sopar surt per uns 25€ (una hamburguesa i un parell de cerveses).

Avui dia, l'Estat espanyol està donant visats "Work and Holiday" per a poder passar un any a Austràlia amb l'opció de poder treballar fins a 40 hores setmanals (és relativament fàcil trobar una feina per a poder pagar les factures). Per tant, a tots els joves que tinguin pensada alguna experiència enriquidora a l'estranger, tingueu present l'opció australiana. És un país perfecte per a conèixer gent d'arreu, gaudir d'un bon clima, practicar surf, aprendre anglès i sobretot: "espavillar-te", ja que estàs a 16000 km de casa i no pots tornar al primer contratemps.

En general, l'experiència al país Austral ha estat bastant positiva, sobretot per a conèixer una mica més de prop l'estil de vida d'un país anglosaxó (cosa que m'interessa de manera particular). Personalment, no he pogut gaudir tant del país com m'hauria agradat (ja tinc excusa per tornar-hi) però tot i així he tingut temps de conèixer gent i veure coses interessants que se'ns dubte no oblidaré fàcilment.

Gràcies i espero que us hagi servit d'alguna cosa el meu escrit.

ENTREVISTA SOBRE L'HABITATGE

ÀXEL ALTADILL ROSSELLÓ

Des de fa un mes he aterrat a Madrid, lluny dels aires del Mediterrani les coses són més agradables del que em podia imaginar, molts mites planen sobre els nostres caps. Actualment no tinc feina ni casa estable, he començat a participar a l'*Asamblea de Vivienda de Carabanchel*. Allí he conegut a la Cuqui, que ronda la seixantena, i actualment està okupant, com jo. Junta-ment amb l'Aranxa, l'entrevistem per intentar compartir les seves vivències durant els últims anys. Parlarem del seu desnonament, el seu apropament als moviments polítics i del conjunt d'experiències que ha viscut durant els últims anys.

1. Nos puedes explicar los motivos por los cuales tuviste que irte de tu casa?

En el año 2005 entré a vivir en un piso público, propiedad de la Comunidad de Madrid. Para poder adquirir este piso me exigieron un aval bancario durante 5 años. Antes de que pasaran los 5 años recibí una carta que me avisaba que tenía que renovar el aval, yo no lo entendía así, ya que no era lo que acordamos. Al mismo tiempo, en el trabajo, después de hacer una reivindicación para mejorar las condiciones, me redujeron la jornada laboral y me quedé únicamente con el sueldo base. Con este dinero no podía hacer frente al alquiler y dejé de pagarlo. Mientras tanto el gestor de la vivienda me presionaba para que renovara el aval bancario, de todas formas insistía en que no me echarían por no renovarlo, yo confié en él. Cuando me amenazaron con desahuciar-me yo siempre pensé que era porque no había renovado el aval pero después me di cuenta que era porque había vencido el contrato. Además me habían colocado una deuda por impago y me bloquearon las cuentas, no tenía como comprar comida.

2. ¿En qué momento decidiste que no podías enfrentarte a este problema sola?

Antes de que me desahuciasen sucedió el 15M, empecé a participar y conocer algunas asambleas. Allí me di cuenta de que mucha más gente tenía este problema con la vivienda. Estuve participando en algunas asambleas de barrios diferentes hasta que conocí la asamblea de mi barrio de Carabanchel.

3. ¿Fue muy duro para ti que tus vecinos se dieran cuenta de tu situación?

No se dieron cuenta hasta que sucedió, fue todo muy silencioso, nos desahuciaron a mí y a mi hermana, que vivíamos en pisos diferentes y en mi caso perdí la mayoría de muebles que había comprado para el piso. Yo tenía intención de jubilarme allí.

4. ¿Cómo conociste la Asamblea de Vivienda de Carabanchel?

Después de estar en varias asambleas que se hacían en las plazas durante el 15M conocí a algunas personas que me hablaron de que en el barrio de las Ventas había una asamblea de vivienda. Participé en asambleas de otros barrios pero mi caso era particular porque yo fui desahuciada por alquiler y en aquel momento la mayoría de gente

era desahuciada por hipoteca. Allí fue la primera vez que estuve con la asamblea parando un desahucio, que en ese caso era en un piso que te cagas. Mi primera reacción fue de cabreo al ver el piso aquel, pero después me di cuenta que un desahucio es lo mismo para un pobre que para un rico.

5. Generalmente se habla mucho de los colectivos anti desahucios por su efectividad a la hora de solucionar materialmente los problemas, es decir, parar desahucios u okupar casas. Pero se invisibiliza lo importante que es el apoyo emocional en estos momentos. ¿Cómo fue tu experiencia en los diferentes sitios que has participado? ¿Te sentiste apoyada emocionalmente?

Al principio me sentí muy mal cuando empecé a participar en el movimiento por la vivienda, me sentía desplazada. La mayoría de afectados eran por hipoteca y yo era de alquiler. Para ellos los afectados por el drama de la vivienda son únicamente ellos, no entienden que podamos tener problemas con el alquiler. Yo reconozco que ellos han empezado la lucha pero el problema es más grande. Además estuve en asambleas de barrios diferentes y no en todos era igual, en algunos sitios me sentí muy bien, encontré gente maravillosa, en otros sentía desconfianza. Con el paso del tiempo esto ha cambiado, el problema del alquiler ya está integrado. Al final en el barrio de Carabanchel encontré mucha gente joven, luchadora y que me inspiraba confianza. Sentí que juntos podríamos derrocar el sistema a partir de estas luchas, había gente muy preparada, pero después vi que era muy difícil. Yo soy una persona muy independiente pero encontré gente muy afable, allí éramos todos muy diferentes pero hubo momentos muy divertidos, tuvimos experiencias muy interesantes. Nunca me he sentido sola, desde que os encontré a vosotros me he sentido segura, soy muy consciente con lo que hago pero si yo me hubiera visto sin vosotros no hubiera aguantado lo que estoy aguantado.

6. ¿Cuál fue el motivo que te llevó a decidir que la única solución era okupar?

Yo estaba muy indignada, pero incluso cuando estaba pagando el alquiler. Llevaba desde los 20 años, cuando me independicé, pagando alquiler y había una gran parte de mi sueldo que se iba en la vivienda. Llevaba muchos años pensando que esto era excesivo y pensando que porqué nadie decía nada, yo tampoco decía nada en aquel momento. De todas formas, lo que más me indignó con el desahucio fue tener que separarme de mi hijo, él estaba en un mal momento emocionalmente y esto fue lo más difícil que he vivido. A parte, como yo creía que no nos iban a echar, nunca le expliqué que esto podría pasar. Me metí en la okupación porque pensé que sería una lucha muy efectiva para que la vivienda fuera asequible para cualquier familia. Yo tampoco estoy en contra de la propiedad privada, no me imagino un mundo sin propiedad privada, pero lo que quería era un acceso a la vivienda con otras condiciones. Con el tiempo he ido aprendiendo cosas y me he dado cuenta que ha sido una lucha que no era tan fácil como parecía, además los partidos políticos han intentado canalizarlo. Ahora mismo las situaciones han cambiado y tengo un trabajo estable, mi hijo se ha hecho mayor y podría pagar la vivienda pero yo no entiendo esta lucha como algo individual. Mi hijo es joven y si se queda sin trabajo como ahora no la va a poder pagar, por eso sigo luchando.

7. ¿Has sufrido alguna consecuencia a nivel legal?

Sí, tendré una multa pero no me preocupa, lo que me preocupan un poco son los antecedentes penales. He tenido un procedimiento judicial, pero me gustaría tener otro juicio porque no pude decir todo lo que pensaba. Me limité porque vi al abogado que le temblaban las manos pero si no a esa juez le canto la gallina bien cantada. Nunca me he sentido como una delincuente, pero sé que hay gente que me ve como tal. No me ha afectado mucho pero en el trabajo evito meterme en algunas conversaciones.

8. Después de 4 años okupando, ¿que valoración haces? Lo ves como una opción sostenible en el tiempo?

Pienso que la okupación no va a tener futuro, sigue habiendo mucha gente en contra. Va a seguir siendo algo minoritario que luche por eso de esta manera. Ahora la okupación es okupo y negocio con el banco y para mi negociar con un banco una okupación es pedirle clemencia. Entonces no lo veo como lucha ya, de todas formas no

descarto que haya gente que siga convirtiéndolo en una lucha. He aprendido que tenemos que cambiar el chip y vivir de otra manera. Lo de tener un piso para cada persona es como en una familia ser cuatro y tener cuatro coches. Siempre se ha hecho esto de compartir, tenemos que tener una vida menos individual.

9. He tenido experiencias en las que hay gente que una vez ha solucionado el problema que tiene con la vivienda abandona la asamblea, no es tu caso. ¿Por qué sigues participando en la Asamblea de vivienda?

Des de la primera asamblea que fui yo dije que esta lucha no lo hacía únicamente por mi sino que yo lucho porque hay jóvenes que se van a ver con un problema con la vivienda. No lo vi como solución únicamente, lo vi como lucha, fue muy duro separarme de mi hijo pero sabía que si mucha gente hacíamos esto, romperíamos con este mundo. Pensé que esta era la única forma que nos permitiría conseguir que la vivienda estuviera al alcance de la gente.

NABIUS VERMELLS

ASSUMPCIÓ PALAU TORNER

PROTEGEIXEN LA VISTA I LES MUCOSES

L'arbust del nabiu vermell o mirtil (*Vaccinium myrtillus*) és petit, de tiges fines que no superen les 10 cm, fulles perennes, flors de color rosa fosc i fruits inicialment blancs que es tornen de color vermell intens al madurar. Aquestes baies, de gust lleugerament àcid, són molt riques en antocianósids, uns polifenols que li donen el característic color vermell. Les seves propietats antioxidants converteixen a aquest fruit en un gran aliat contra l'envelliment.

La investigació sobre els components del mirtil ha comprovat la seva riquesa no només en polifenols, sinó també en oligoelements com el manganès i el seleni -essencials per a l'activitat d'alguns enzims de protecció davant dels radicals lliures-, àcids orgànics, tanins i vitamines A i C.

PROPIETATS I APLICACIONS

La principal virtut dels nabius és la de millorar la circulació i protegir la paret dels vasos sanguinis. Els antocianósids són ideals per preservar una bona microirrigació cerebral ja que disminueixen la permeabilitat capil·lar, detenen la filtració de substàncies nocives a través de les parets dels vasos sanguinis i controlen la redistribució del flux microvascular. Per una altra part, el còctel d'antioxidants i bioflavonoides que aporta el mirtil ha demostrat ser útil per prevenir i tractar diferents afeccions:

- Protegeix el sistema cardiovascular. Estabilitza el col·lagen vascular, facilita la vasodilatació i impedeix l'agregació plaquetària, el que disminueix les possibilitats de patir afeccions cardíaques.
- Preserva la vista. Al millorar la microcirculació ocular i incrementar els nivells d'oxigen i energia als teixits de l'ull, retarda o evita la degeneració macular, cataractes, retinopaties diabètiques, etc.

· Cuida la salut bucal. El suc de nabius reverteix i inhibeix l'agrupació de les bactèries orals responsables de la placa dental i la malaltia periodontal.

· Antisèptic urinari. Els seus components tenen propietats antiadherents que impedeixen que els bacteris s'assentint a les cèl·lules epitelials del tracte urinari, amb el que prevenen la infecció. A més a més, l'àcid quínic acidifica l'orina i evita la proliferació de patògens i la formació de càlculs de fosfat càlcic.

· Efecte hipoglucèmic. La mirtilina aporta un lleuger efecte hipoglucèmic, pel que la ingesta de nabius vermells és molt útil en dietes per a diabètics.

· Antiinflamatori i antial·lèrgic. Té la capacitat d'inhibir l'alliberació d'histamines això com de millorar l'acció de la vitamina C.

· Anticancerigen. Investigacions recents indiquen que l'extracte de fruits vermells bloqueja, aparentment, l'acció de certs enzims que estimulen el desenvolupament del càncer.

Rosa Guerrero

Rev. Integral núm: 367; pàg: 78

LA MARATÓ

JUDIT BORRULL LLOP

Aquest any la 25ª edició de La Marató de TV3 estarà dedicada a l'ictus i a les lesions medul·lars i cerebrals traumàtiques.

Amb la col·laboració de professionals de la salut s'ha fet una difusió de xerrades explicatives del tema per tot el territori català.

L' ICTUS

L'ictus és una de les tres malalties més letals del món, amb el càncer i les malalties cardiovasculars. De fet, a Catalunya és la primera causa de mort en dones i la tercera en els homes. I la que més discapacitats provoca.

També és una malaltia molt estesa: una de cada sis persones en tindrà un al llarg de la seva vida. I pot afectar tothom, també els nens i els joves, encara que a mesura que ens fem grans augmenten les probabilitats de tenir-ne un.

L'ictus passa quan s'altera bruscament la circulació de la sang al cervell, de manera que, en la majoria de casos, la sang no arriba a alguna part d'aquest òrgan.

Hi ha diferents tipus d'ictus. Els més comuns són els ictus isquèmics: representen el 85% i passen quan es forma un tap en una artèria que no permet que la sang circuli i arribi correctament a totes les àrees del cervell i, per tant, les funcions del nostre cos que es coordinen des d'allà (com la parla, la memòria, la mobilitat...).

D'altra banda, els ictus hemorràgics representen el 15% de tots els ictus i passen perquè una artèria es trenca i això provoca una hemorragia.

TRACTAMENTS

En els últims anys s'ha avançat molt en el tractament de l'ictus. D'una banda, s'ha demostrat que és vital arribar a l'hospital en el mínim temps possible. Només així es pot determinar el tipus d'ictus i aplicar el tractament adient. Això farà que, a banda de salvar-li la vida, el pacient tingui poques seqüeles la resta de la seva vida.

En els ictus isquèmics, el tractament consisteix a destapar l'artèria el més aviat possible i, en els hemorràgics, cal controlar el vessament. Un cop controlat l'ictus, la majoria de pacients han de fer rehabilitació per poder tornar a ser autònoms.

L'ictus provoca molt sovint una paràlisi de mig cos i dificultats per parlar o comprendre correctament. Per això, els símptomes per reconèixer un ictus responen a les inicials **RAPID**: tenir difi-

cultats per Riure sense torçar la boca, per Aixecar els braços o per Parlar i, en cas de sospita d'ictus, truquem De pressa al 112 al més aviat possible. Perquè "el temps és cervell": cada minut d'artèria taponada perdem dos milions de neurones. I aquest dany és irreparable.

PREVENCIÓ

La prevenció és al nostre abast: cal que ens conscienciem d'adquirir hàbits de vida saludables (no fumar, portar una dieta sana, fent exercici físic i mental...) i, sobretot, vigilar els factors de risc (hipertensió arterial, arítmies, colesterol elevat i obesitat) i fer controls mèdics regulars.

LESIONS MEDUL·LARS I CEREBRALS TRAUMÀTIQUES

Les lesions medul·lars i cerebrals traumàtiques passen quan rebem un fort cop al crani o a la columna vertebral com a conseqüència d'un accident (ja sigui de trànsit, laboral, domèstic, esportiu...). L'esquelet és l'encarregat de protegir aquests òrgans tan delicats -el cervell i la medul·la-, però de vegades no podem evitar lesionar-los. Aquestes lesions condicionen molt la vida de les persones, ja que molts afectats queden amb discapacitat i necessiten l'ajuda de la família de forma constant.

La medul·la espinal que és a l'interior de la columna vertebral, és un cordó nerviós (com una línia d'internet o de telèfon, plena de cables) que intercanvia missatges de forma contínua entre el cervell i el cos. Un accident pot lesionar -de forma completa o incompleta- la medul·la o presionar-la, i fer, per tant, que no pugui funcionar correctament. Com a conseqüència d'això, hi ha persones que perden la sensibilitat i/o la mobilitat de les extremitats superiors i/o inferiors.

La lesió que provoca un cop fort al cervell es coneix com a traumatisme cranioencefàlic i pot afectar les capacitats físiques, mentals i emocionals d'una persona. De vegades, després d'un traumatisme greu, fins i tot podem perdre el coneixement o entrar en coma. I, com passa en les lesions medul·lars, al cap de pocs segons canvia radicalment la vida de la persona afectada i de la seva família.

FUTUR

Encara queda molt per investigar, per saber com es poden curar tant l'ictus com les lesions medul·lars i cerebrals traumàtiques. I és que, ara per ara, no sabem com es pot reparar la medul·la espinal ni tenim eines per recuperar del tot un cervell que ha tingut una lesió greu, ja sigui per un accident o per un ictus. Per això cal continuar investigant per trobar tractaments efectius que millorin la qualitat i l'esperança de vida d'aquestes persones.

Font: Fundació La Marató de TV3; Departament de Salut: Gencat.cat

INFORMACIÓ DEL REGISTRE CIVIL 2016

NAIXEMENTS

JOSUA-GERARD BOGDAN	15-01-2016
LLORENÇ ALCON AMPOSTA	20-04-2016
ADRIÀ AMPOSTA VALLÉS	26-04-2016
ARNAU ALEU MONZO	25-05-2016
KALLAN ESTRUEL CARRERAS	15-07-2016
ONA RODRÍGUEZ MARCH	29-07-2016
SARA SERRES CHATFIELD	09-08-2016
NEREA PIQUÉ SERRES	29-08-2016
NEIZAN SÀNCHEZ CHAVES	07-12-2016
NEREA GABARRI VIDIELLA	24-12-2016

MATRIMONIS

JOSEP ERIC BORRÀS SUÑÉ I CARIDAD MIRÓ FRANCH	23-06-2016
MANUEL CALVET SEBASTIÀ I ELISABET BER MARCH	27-08-2016

DEFUNCIONS

MANUEL ESPINÓS GUARÍ (73)	02-02-2016
JOSEP RAMON MONTAGUT FUCHO (62)	04-02-2016
DELFIN SEGURA PEIG (87)	29-03-2016
MANUELA ALGUERÓ VALLESPÍ (87)	06-04-2016
ROSA SERRES FERRÉ (92)	10-04-2016
AMALIA AMPOSTA VALLESPÍ (94)	19-04-2016
JOSÉ ROS GÓMEZ (73)	17-05-2016
ROSA MONTAÑA SERRES (89)	02-06-2016
FRANCISCO BORRULL BORRELL (88)	14-06-2016
FRANCISCO SERRES SABATÉ (101)	04-07-2016
AGUSTIN AMPOSTA MARTÍNEZ (59)	26-08-2016
MIGUEL SEGURA LLOP (91)	15-10-2016
JOSEP MARTÍ FELIU (82)	19-10-2016
JUAN BAUTISTA BORRÀS BUSQUETS (67)	25-11-2016
ALEJANDRO MIRANDA GUARÍ (44)	31-12-2016

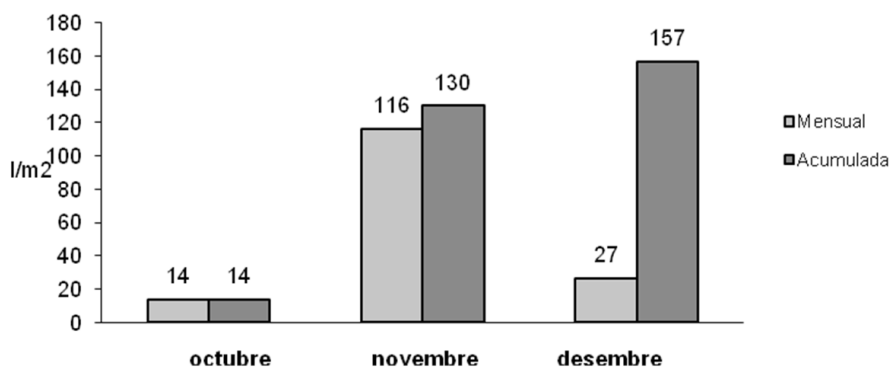
EL TEMPS

REGISTRE DE TEMPERATURES I PLUVIOMETRIA DELS MESOS DE OCTUBRE, NOVENBRE I DESEMBRE DE 2016

AGUSTÍ COLELL MARTÍNEZ

En la taula següent s'expressen les temperatures màximes, mínimes i mitjanes. En el gràfic de barres les precipitacions dels mateixos mesos.

Precipitacions octubre-novembre-desembre 2016

	Octubre		Novembre		Desembre	
dia	3	14	1	25	23	29
màxima / mínima	30,9	12,0	23,4	4,0	18,4	1,0
temperatura mitjana	19,7		27,9		9,5	

ACTA SESSIÓ ORDINÀRIA 27/07/16

Membre absent: Santiago Pallarés Ferré (CIU).

➤ S'ACORDA, per unanimitat, aprovar ratificar Decret d'alcaldia núm. 414/2016, en que es fixen **preus públics per festa major**. Aprovar liquidació definitiva de les contribucions especials de les **obres d'arranjament c/ Hospital**. Aprovar demanar a Diputació formalització d'un conveni o bé que es contempli una subvenció nominativa en el pressupost de 2017 per finançar l'execució de les **obres de pavimentació c/ Tortosa**, atès el seu lamentable estat i perill existent. Aprovar fer requeriment Aguamed, Subdelegació del Govern, Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient, instant la finalització de l'obra "**Construcció de captació a la zona de Mas Moteller** i conduccions associades per a l'abastament del poble". Aprovar instruir expedient per proposar designació al Tribunal Superior de Justícia de Catalunya **jutge de pau substituït**.

➤ S'ACORDA, per 7 vots a favor (4 EPBB, 2 CIU i 1 ERC) i 1 en contra (FIC), aprovar **mapa capacitat acústica** del municipi.

➤ Donar compte d'escrit tramés per la **gerència territorial del cadastre** en resposta a moció aprovada en aquest ple.

➤ informació d'alcaldia

Informa dels actes d'homenatge dels biberons, on va assistir el conseller Sr. Romeva, el qual els hi va dir que es formalitzarà conveni amb URV per localitzar fosses de morts a la Guerra civil.

Informa de que va assistir, conjuntament amb la regidora Amposta (EPBB), als actes de celebració de la nit de l'enoturisme que es va fer a la cooperativa del Pinell de Brai.

Informa que el tractament de les mosques que va reclamar el regidor Faneca (ERC) ja s'ha fet. Ja estava planificat. El tractament de la mosca negra al riu ja s'ha fet per la Generalitat. A partir del 8è dia es nota la millora.

La regidora Amposta invita a tots els regidors a l'acte del pregó de festes majors i a col·laborar.

➤ Precs i preguntes

La regidora Serres (ERC) demana informació sobre la **retirada de runes** privades per la brigada municipal, concretament del c/ Forn.

L'alcalde manifesta que va existir una queixa veïnal i es va instruir expedient per motius de salubritat, al no agafar les cartes que se li enviaven es va fer informació pública i notificació al BOPT. Es va requerir a la persona afectada que efectués la neteja de l'indret, al no fer-ho, ho va fer la brigada i se li girarà la factura del cost.

La regidora Serres manifesta que en darrera sessió plenària es va acordar les festes locals. Pel que fa a les **festes majors**, l'equip de govern va decidir unilateralment els dies. Per qüestions d'estalvi econòmic s'ha fet aquests dies i no s'han pogut agafar més orquestres subvencionades. Pregunta de cara a anys propers si hi ha previsió d'agafar més orquestres subvencionades per Diputació, si han demanat pressupost a diverses empreses d'orquestres. Demana més previsió en la contractació de les orquestres, que es faci abans, per agafar més orquestres subvencionades.

La regidora Amposta manifesta que es va demanar pressupost només a una empresa però que es coneixia els preus de les altres empreses. De cara al proper any, intentaran agafar més orquestres subvencionades però s'ha de contractar al novembre.

La regidora Vallespí (CIU) pregunta pel motiu que fa 2 dies els **vestuaris de la piscina i àrea d'acampada** estaven tacats i s'havia de demanar la clau.

La regidora Amposta respon que només van estar tancats un dia de festa, per no embrutar-se. S'havia de demanar la clau a la concessionària. El que passa és que al dia següent de festes no es va pensar en obrir.

L'alcalde manifesta que faran les indagacions oportunes per solucionar el tema.

La regidora Vallespí pregunta qui fa el **manteniment/ neteja de l'àrea d'acampada**. No està en condicions.

L'alcalde respon que la brigada ho fa a nivell d'herbes i la neteja la fa el personal municipal de neteja. Ja els hi informará.

La regidora Vallespí pregunta per la previsió de fer **neteja** d'algun **carrer abans de festes majors**.

L'alcalde manifesta que la brigada s'encarrega de la neteja sempre que pot d'aquells carrers o cases on no viu ningú. Uns dies abans de festes majors es fa un repàs general. Fa un prec al veïnat de la necessitat de netejar els carrers.

El regidor Segura (CIU) i l'alcalde debaten extensament sobre el conveni firmat dels ajuntaments de la comarca amb el Consell Comarcal sobre qui es farà càrrec del finançament del **50% de la part no finançada del pla FEDER**.

ACTA SESSIÓ ORDINÀRIA 26/08/16

Membre absent: Maria del Carme Martínez Montagut (EPPB).

- S'ACORDA, per 5 vots a favor (3 EPBB, 1 ERC i 1 FIC) i 3 abstencions (CIU), aprovar modificació **pressupost** núm. 3/2016 del pressupost prorrogat per crèdit extraordinari finançat amb transferències de capital i romanent de tresoreria exercici anterior.
- S'ACORDA, per unanimitat, aprovar requerir al Dep. de Governació i Diputació que s'inclogui a l'ajuntament de Pinell de Brai com municipi beneficiari de **pla extraordinari d'assistència financera local**, anys 2016-17, formalitzat entre la Generalitat i Diputació. Aprovar agafar compromís de finançar en el pressupost de 2017, la part d'aportació municipal del 20 % de l'obra de **neteja/manteniment del barranc**, de la qual es demanarà subvenció a l'Agència Catalana de l'Aigua. Aprovar l'adhesió i donar suport al **Projecte Ocupacional i de Desenvolupament al territori** que el Consell Comarcal presentarà per a participar en la convocatòria del 2016, que s'executarà el 2017. Aprovar formalitzar conveni de **col·laboració amb l'ADF** Punta Alta 169 de Pinell de Brai. Aprovar moció de suport **Trens dignes** tramesa pel Consell Comarcal.
- S'ACORDA, per 7 vots a favor (3 EPBB, 3 CIU i 1 FIC) i 1 abstenció (ERC), aprovar **Pla Local de Joventut** i demanar la corresponent subvenció. Aprovar **pla econòmic financer anys 2016-17** i pla de tresoreria, confeccionats per SAM serveis econòmics de Diputació, a fi de complir principi d'estabilitat pressupostària i sostenibilitat financera.
- Donar compte de comunicació remesa pel Consell Comarcal en que notifica que el Consorci de Gestió de

Residus de les comarques de Ribera d'Ebre, Priorat, Terra Alta, li ha comunicat l'aixecament de la suspensió de la inaplicació, amb efectes de l'1-01-2016, de les aportacions als costos de la **recollida selectiva** del cartró, vidre, envasos i la nova aplicació d'aportacions als costos dels serveis extraordinaris de recollida de voluminosos i fustes de les estacions de transferència municipals.

- S'ACORDA, per 4 vots a favor (3 EPBB i 1 FIC) i 4 abstencions (3 CIU i 1 ERC), aprovar ratificar restringir l'**aparcament** en part de la façana al costat de la pastisseria a la **plaça del mercat** de 8:00 a 14:00 h, per la seva reserva al personal mèdic del consultori mèdic, i, pel que fa a la resta de l'horari comprés, aprovar que només es permetrà aparcar els turismes i vehicles d'alçada inferior a 1,50 m, a fi de garantir l'habitabilitat de l'habitatge afectat.
- **informació d'alcaldia**
El regidor Vallespí (EPBB) manifesta que abans de festes es va acabar obres de l'últim tram del camí Eres.

La regidora Amposta manifesta que l'11 de setembre hi ha previst fer algun acte a la plaça. L'Assemblea de la Terra Alta organitza sortida. A la tarda es farà documental a Pianola.

- **Precs i preguntes**
El regidor Faneca, el regidor Vallespí, l'alcalde i la regidora Amposta debaten extensament sobre el cost de manteniment de la **piscina**.

L'alcalde manifesta respecte a l'obra del **dipòsit d'aigua de Mas Moteller** que ha demanat al diputat del seu partit a Madrid una entrevista amb el Secretari d'Estat de Medi Ambient, en la seva qualitat de president d'Aquamed. L'acord del ple, que es va adoptar ja l'ha rebut. La situació d'Aquamed és complicada. El problema està en que els serveis jurídics d'Aquamed no donen el vist-i-plau al document que vol fer Fecsa. Amb l'aigua del Mas Moteller tindrien una aigua més bona.

El regidor Faneca manifesta que vist que això va per llarg, potser, seria convenient organitzar una vegada al mes alguna tallada de la carretera, per fer pressió en aquest tema. Si dos empreses no s'entenen no ho ha de pagar la gent del poble.

ACTA SESSIÓ ORDINÀRIA 30/09/16

- S'ACORDA, per 5 vots a favor (3 CIU, 1 ERC i 1 FIC) i 4 abstencions (EPBB), aprovar moció del grup FIC sobre la **sobirania fiscal de Catalunya**.
- S'ACORDA, per unanimitat, aprovar moció del grup FIC per donar suport a les conclusions de la **Comissió del Procés Constituent**. Aprovar moció del grup FIC, per a la defensa de la **sobirania del parlament de Catalunya** i contra els atacs a les lleis catalanes. Aprovar moció del grup ERC, per instar al **Consell Comarcal la signatura d'acords amb empresa de transport** encarregada del servei, a fi i efecte que es pugui disposar d'un servei de transport públic que connecti la nostra comarca amb les comarques veïnes, Tortosa principalment, i coincident amb l'horari escolar dels estudiants. Aprovar conveni de col·laboració entre l'Associació de Municipis Catalans per a la recollida selectiva porta a porta i l'ajuntament per a la subscripció d'un acord marc per al subministrament de **bosses i fundes compostables**. Aprovar modificar ordenança fiscal núm. 12, referent a la taxa per **reserva de via pública** (guals) a fi d'incloure una nova clàusula.
- S'ACORDA, per 6 vots a favor (4 EPBB, 1 ERC i 1 FIC) i 3 abstencions (CIU), aprovar compte general del **pressupost de 2015** i resta d'estats i documents que conformen l'expedient.
- S'ACORDA, per 4 vots a favor EPBB i 5 abstencions (3 CIU, 1 ERC i 1 FIC), aprovar **modificació pressupost** núm. 4/2016 del pressupost prorrogat per crèdit extraordinari i suplementes de crèdit finançat amb romanent de tresoreria de l'exercici anterior i transferències de crèdit del pressupost de despesa.
- **Donar compte d'extractes bancaris i relació de factures per pagar (27-09-16)**
 - Despeses: Factures 2015 pendents pagament fora poble: 3.968,39 €. Factures 2016 pendents pagament veïns poble: 51.797,44 €; pendents pagament fora poble: 81.205 €; pendents pagament domiciliades: 4.142,74 €. TOTAL factures endeutades: 137.145,18 €.
 - Ingressos: Subvencions pendents d'ingressar: 88.864,15 €.

- Saldos bancaris: BBVA-Catalunya Caixa: 64.400,07 €. Banc Santander: 14.565,55 €.

➤ **informació de l'import préstecs que encara s'han de pagar (23-09-16)**

- Catalunya Caixa: Falta per amortitzar: 155.733,38 €.
- Préstec ICO amb el Banc Sabadell: Capital pendent de 80.157,68 €.

➤ **informació d'alcaldia**

De l'entrevista concertada, el 18-10-2016, mitjançant el diputat del seu partit al Congrés, Sr. Moya, a Madrid, amb el Secretari d'Estat de Medi Ambient, que és el màxim responsable d'Aquamed, per tractar la necessitat urgent d'acabar les parts d'obra que manquen executar (tema llum) de l'obra del dipòsit de Mas Moteller. En el proper ple informarà del resultat de l'entrevista.

El regidor Vallespí manifesta que el reductor de velocitat que s'havia d'instal·lar per la Diputació en l'entrada al poble des de la crta. de Miravet no s'ha pogut executar per problemes tècnics. Atès, que l'aigua de pluja que queda estancada en els reductors no era possible que anés a la cloaca i davant la impossibilitat tècnica, la Diputació va decidir que l'any proper quan tinguin partida al pressupost ja ho faran de la forma adient.

A continuació, s'estableix un debat sobre aquesta qüestió entre l'alcalde, la regidora Serres, el regidor Vallespí, el regidor Pallarés, el regidor Segura i el regidor Faneca.

➤ **Precs i preguntes**

El regidor Pallarés manifesta que fa 4 mesos ja van fer queixa respecte al funcionament l'**abocador** de Rotes municipal i de la necessitat de posar una cadena per evitar abocaments incontrolats de totxanes i altre material, avisar a la gent i fer un ban.

El regidor Vallespí manifesta que tenen el compromís dels paletes de no tirar res prohibit. Alguna gent, per estalviar-se quatre duros, deu llençar aquests materials.

L'alcalde manifesta que té raó. Ja es faran pregons i es posarà cadena.

A continuació, s'estableix un debat sobre aquesta qüestió entre la regidora Vallespí, el regidor Pallarés, el regidor Vallespí, l'alcalde i la regidora Martínez (EPBB).

El regidor Segura procedeix a efectuar un consell/recomanació al regidor de serveis, per si és d'utilitat, respecte al **manteniment de la bassa** de l'entrada al poble des de crta. Miravet, a raó de la seva experiència com ex regidor de l'equip de govern en el passat.

AGUSTÍ COLELL MARTÍNEZ

1 Busquem un nombre de sis xifres amb les següents condicions.
 - Cap xifra és imparell.
 - Una de les xifres, i solament una, apareix dos vegades.

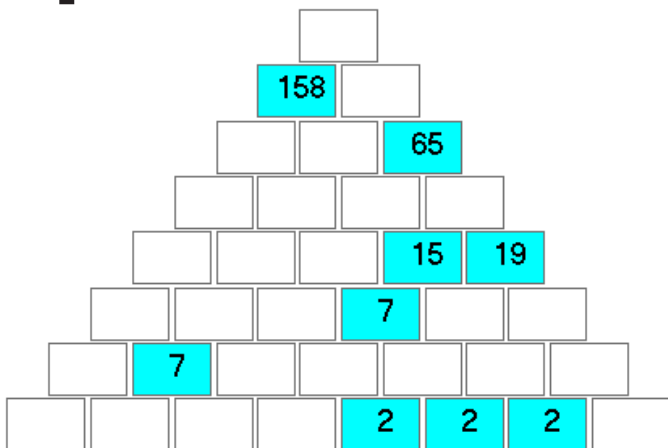
- La primera, començant per l'esquerra, és un terç de la cinquena i la meitat de la tercera.
 - La segona és la menor de totes.
 - L'última és la diferència entre la quarta i la cinquena.

2 Al poble de Desavinguts de Dalt tots els homes diuen mentides i totes les dones diuen la veritat. Se sent una conversa en què una persona (ACM) li diu a una altra (JSC): "Ja ens va bé que siguem homes". Quin sexe té JSC?

3 Un home tenia a casa solament un rellotge. I cap altra manera de saber l'hora. Quan se li acabava la corda i l'havia de posar en hora se'n anava a casa d'un amic que tenia un rellotge de paret.

S'hi estava una certa estona. Se'n tornava a casa i calculava el temps del trajecte que havia fet. Després posava en hora el seu rellotge. Com ho feia?

4 Intenta resoldre el sudoku i el triangle numèric següents:

		5	9		7		6	
2								
1		9		6			8	7
					2		9	
9								3
				9	5			6
							7	
	5		3	8		9		
	1	4	2					

Solucions als passatemps de la revista anterior (núm. 81)

1 Els números són 1.357 i 2.468. Les xifres més baixes han de ser menys significatives, per tant han d'anar a l'esquerra.

2 Els mateixos, ja que el vaixell sura, i puja i baixa amb l'aigua.

3 Primer viatge: Francesc i Joan. Joan se'n torna amb la barca. Segon viatge: Pau i Joan. Francesc se'n torna amb la barca. Tercer: Carlos. Solament pot anar ell perquè pesa 100 kg. Se'n torna amb a barca Joan a buscar a Francesc. Quart viatge: Francesc i Joan, i ja són tots a l'altra vora de riu.

Carlos, Francesc, Joan, Pau		
Carlos, Pau	Francesc + Joan ->	
Carlos, Pau	<- Joan	Francesc
Carlos	Pau + Joan ->	Francesc
Carlos	<- Francesc	Pau, Joan
Francesc	Carlos ->	Pau, Joan
Francesc	<- Joan	Carlos, Pau
	Francesc + Joan	Carlos, Pau
		Carlos, Francesc, Joan, Pau

ELECTRICITAT I FONTANERIA **A&B** C.B.

INSTAL·LACIONS D'ELECTRICITAT I FONTANERIA
C/ Pilonet, 13 Tel. 977 42 63 38

Peluqueria Unisex **CRIS**

C/ Lleida, 26 Tel. 977 42 60 05 - 977 42 60 34
EL PINELL DE BRAI

Reparació i venda d'ordinadors. Servei d'accés a internet.

HelpSystems

Ferran Montagut

Telèfon: 977 457 408

Mòbil: 649 304 857

E-mail: ferran@helpsystems.info

www.helpsystems.info

Xarxes informàtiques. Servei a domicili.

QUEVIURES PINELL CB

C/ Tortosa, 4
Tel. 663 978 038

F A R M À C I A

**Laureano
Blanch
Ecurriola**

C/ Lleida, 3 Tel. 977 42 60 76

OBRES FAB

CONSTRUCCIONS EN GENERAL

C/ Santa Magdalena, 18
Tel. 977 42 60 73 620 88 97 14
43594 EL PINELL DE BRAI

Aleu Instal·lacions

Electricitat · Fontaneria · Calefacció
Aire Condicionat

Carlos Aleu Montagut

C. Benifallet, 4 · 43594 El Pinell de Brai · Tarragona
Tels. 620 263 962 · 977 426 243 · aleuinstala@terra.com

**Venda d'ordinadors, Impressores,
Servidors...**

Reparació i manteniment...

**Instal·lacions de ADSL, Xarxes,
Tallafocs, S.O...**

**Formació Excel, Photoshop, Access,
Word...**

Programació a mida, Pàgines web...

Fungibles, Tònens, tinta...

Disseny Gràfic, Maquetació, Tríptics...

www.ebresoft.com info@ebresoft.com

Tel/Fax. 977 42 60 25 620 86 46 86

C/ Forn, 2
Tel. 977 42 61 11
El Pinell de Brai

Taller Mecànic
Eleuterio Serres Amposta
Tel. 977 42 62 15

Peixateria Sònia
Peix fresc i marisc

c/ Sant Domènec, 3
Tel. 977 42 61 86
El Pinell de Brai

SEBINA
QUEVIURES 2001 S.L.

C/ Costa, 7. Tel. 977 42 62 89
EL PINELL DE BRAI

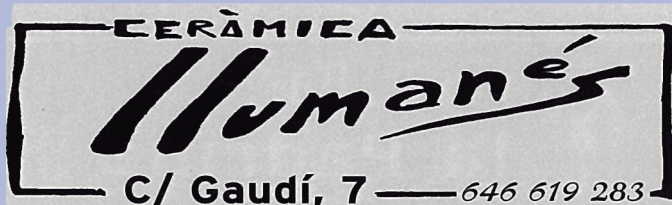
FORN DE PA I PASTISSERIA
MONTAÑA

Plaça del Mercat, 2
Tel. 977 - 42 62 17

EL PINELL DE BRAI

LA PUÇA

Carrer del Pou de la Neu

C/ Gaudí, 7 — 646 619 283

FUSTERIA MECÀNICA I MOBLES
JOSEP VALLESPÍ MONTAGUT

C/ Pilonet, 19 Tels. 977 42 60 63 - 977 42 60 98
EL PINELL DE BRAI

carícies d'oli

Cosmètica natural artesana
www.carícies.com
info@carícies.com

PINTURES I DECORACIONS
SERRES

C. del Cos, 5
Tels. 977 42 63 11 - 618 44 02 29
EL PINELL DE BRAI

Carrer Font, 10
Tel. 977 42 62 35

à ca l'àngel
allotjament rural

C/ Pou de la neu, 16 - 43594 El Pinell de Brai - Tarragona
tel. 977 426157 e-mail: info@calangel.info www.calangel.info

**Vins
naturals,
sense sulfits
afegits**

Laureano Serres Montagut

www.serres.net

laureano@serres.net

tel. 627423040 - 977426356

Viburnum tinus, marfull. Arbust que es troba al sotabosc i als barrancs.

CARES A LA NATURA

Cap d'una jirafa?

MANUALITATS

Manualitats a base de càpsules de Nespresso, realitzades per Carme Ramírez Serres.

SABEU ON ESTÀ?

Sabeu on es troba aquest tros de camí empedrat del poble?

Solució al sabeu on està anterior:

Els testos de flors guarneixen portes, finestres i balcons al carrer del Barranc, davant de ca la Carmeta del Guarda i de ca l'Havanero.

QUI ÉS QUI?

Amigues assegudes a la barana de les escoles, l'any 1951. Darrera es pot veure part de l'envelat de la Pista.